

۱۴۲۷۱

بررسی تطبیقی

نقش رئیس جمهور در شکل گیری قوانین

(ایران - آمریکا - فرانسه و مصر)

تألیف:

سیوا آه بون

مدرس دانشگاه

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	: امیریان، شیوا
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی تطبیقی نقش رئیس جمهور در شکل گیری قوانین : (ایران - آمریکا - فرانسه و مصر) / تألیف شیوا امیریان.
مشخصات نشر	: تهران: مجد، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۹ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۹۹۸-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: روسای جمهور -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
موضوع	: Legal status, laws, etc. -- Iran Presidents
موضوع	: روسای جمهور -- وضع حقوقی و قوانین -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: Legal status, laws, etc. -- Comparative studies Presidents
موضوع	: روسای جمهور -- ایران -- شرح وظایف
موضوع	: Iran -- Job descriptions Presidents
موضوع	: روسای جمهور -- شرح وظایف -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: Job descriptions -- Comparative studies Presidents
موضوع	: قانون گذاری -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: Legislation -- Comparative studies
موضوع	: مقایسه -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: Executive power -- Comparative studies

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. موارد تخلف را به دفتر مرکزی مجده گزارش فرمایید.

بررسی تطبیقی نقش رئیس جمهور در شکل گیری قوانین (ایران - آمریکا - فرانسه و مصر)

تألیف: شیوا امیریان

انتشارات مجده

چاپ اول: ۱۳۹۷ قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۹۹۸-۳

ISBN: 978-600-193-998-3

دفتر مرکزی مجده:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

فروشگاه مرکزی: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲

www.majdlaw.com

E-mail: info@majdlaw.com

کانال رسمی انتشارات مجده در تلگرام: @majdlaw

فهرست مطالب

مقدمه	۹
درآمد	۱۱
فصل اول: قرین شناسی و تاریخچه نظام‌های قانونی	۱۵
مبحث اول: نظام ریاستی	۱۸
مبحث دوم: نظام پارلمانی	۱۸
مبحث سوم: نظام نیمه پارلمانی و نیمه ریاستی	۱۹
مبحث چهارم: اهمیت نیاز قانون در یک جامعه	۲۱
فصل دوم: نقش رئیس‌جمهور در پیشنهاد قوانین	۲۵
مبحث اول: پیش‌د قانون جمهوری اسلامی ایران	۲۶
گفتار اول: مفهوم پیشنهاد	۲۶
گفتار دوم: مراجع قانون، پیشنهاد دهنده قوانین در جمهوری اسلامی ایران	۳۰
بند اول: پیشنهاد قانون توسط نمایندگان مجلس	۳۱
بند دوم: پیشنهاد قانون توسط هیأت ایران	۳۳
بند سوم: پیشنهاد قانون توسط رئیس‌جمهور	۳۵
مبحث دوم: پیشنهاد لایحه در دیگر کشورهای هدف	۳۷
گفتار اول: پیشنهاد قوانین در ایالات متحده آمریکا	۳۷
بند اول: اختیارات رئیس‌جمهور در حوزه اجرایی	۴۱
بند دوم: اختیارات رئیس‌جمهور در برابر کنگره	۴۱
گفتار دوم: پیشنهاد قوانین در فرانسه	۴۴
بند اول: رئیس‌جمهور	۴۶
بند دوم: نخست‌وزیر	۴۸
بند سوم: اعضای دولت (کابینه)	۴۹
بند چهارم: قوه مقننه	۴۹
گفتار سوم: پیشنهاد قوانین در مصر	۵۲
گفتار چهارم: مقایسه تطبیقی چهار کشور	۵۶
فصل سوم: نقش و جایگاه رئیس‌جمهور در تصویب قوانین	۵۹
مبحث اول: رئیس‌جمهور و تصویب قوانین	۵۹
گفتار اول: مفهوم تصویب	۵۹

- بند اول: کمیسیون های عادی ۶۱
- بند دوم: کمیسیون های تخصصی ۶۱
- بند سوم: دستور کار جلسات پارلمان ۶۱
- بند چهارم: فرایند تصویب ۶۲
- بند پنجم: فرایند تصویب در نظام دومجلسی ۶۳
- گفتار دوم: روند تصویب قوانین در جمهوری اسلامی ایران ۶۴
- بند اول: روند تصویب قوانین در مجلس شورای اسلامی ۶۴
- بند دوم: نقش رئیس جمهور در فرایند تصویب ۷۰
- مبحث در: نقش رئیس جمهور در فرایند تصویب قوانین دیگر کشورها ۷۱
- گفتار اول: تصویب قوانین در کشور آمریکا ۷۱
- گفتار دوم: تصویب قوانین در فرانسه ۷۴
- گفتار سوم: تصویب قوانین در کشور مصر ۷۸
- گفتار چهارم: مقایسه تطبیقی هر چهار کشور ۷۹
- فصل چهارم: امضای قوانین توسط رئیس جمهور** ۸۱
- مبحث اول: امضاء قوانین توسط رئیس جمهور ۸۲
- بند اول: امضاء قوانین در قانون اساسی مشروطه ۸۵
- بند دوم: امضاء قوانین در بعد از انقلاب ۸۵
- گفتار اول: مفهوم امضاء و ماهیت امضاء رئیس جمهور ۸۶
- بند اول: دیدگاه تشریفاتی بودن ماهیت امضاء ۸۶
- بند دوم: دیدگاه تنفیذی بودن ماهیت امضاء ۹۰
- گفتار دوم: تاثیر امضاء رئیس جمهور برای اجرایی شدن قوانین ۹۵
- مبحث دوم: امضای قوانین توسط رئیس جمهور در سایر کشورها ۹۷
- گفتار اول: امضای قوانین توسط رئیس جمهور در ایالات متحده آمریکا ۹۷
- گفتار دوم: امضای قوانین توسط رئیس جمهور در فرانسه ۱۰۱
- گفتار سوم: امضای قوانین توسط رئیس جمهور در کشور مصر ۱۰۳
- گفتار چهارم: مقایسه تطبیقی هر چهار کشور ۱۰۴
- فصل پنجم: مسئولیت رئیس جمهور در ارتباط با شکل گیری قوانین** ۱۰۷
- مبحث اول: مسئولیت رئیس جمهور در قبال نهادهای قانونی ۱۰۸
- گفتار اول: حدود مسئولیت رئیس جمهور ۱۰۸
- گفتار دوم: نهاد صالح رسیدگی کننده به تخلفات و جرایم رئیس جمهور ۱۱۱
- بند اول: رسیدگی به جرایم عادی رئیس جمهور ۱۱۱
- بند دوم: مسئولیت ناشی از عدم اجرای صحیح قوانین ۱۱۳

فهرست مطالب □ ۷

۱۱۴.....	بند سوم: مسئولیت ناشی از عدم امضای قوانین
۱۱۶.....	گفتار سوم: مسئولیت رئیس‌جمهور در مقابل: رهبر، مردم و مجلس
۱۱۶.....	بند اول: مسئولیت رئیس‌جمهور در مقابل مردم
۱۱۹.....	بند دوم: مسئولیت رئیس‌جمهور در مقابل رهبری
۱۲۰.....	بند سوم: مسئولیت رئیس‌جمهور در مقابل مجلس
۱۲۵.....	مبحث دوم: مسئولیت رئیس‌جمهور در قبال نهادهای قانونی در سایر کشورها
۱۲۶.....	گفتار اول: مسئولیت رئیس‌جمهور در ایالات متحده آمریکا
۱۲۸.....	گفتار دوم: مسئولیت رئیس‌جمهور در فرانسه
۱۲۸.....	گفتار سوم: مسئولیت رئیس‌جمهور در مصر
۱۳۱.....	نتیجه تیرم و پیشنهادات
۱۳۵.....	منابع

مقدمه

در یک نگاه کلی به لحاظ هنجاری؛ موضوع علم حقوق بررسی و مطالعه قواعد ومقررات حاکم بر روابط اجتماعی انسان است و در این راستا دیگر نمیتوان از روابط سنتی و فارغ از پیچیدگی های اجتماعی سخن گفت بلکه این روابط؛ اصولاً تحت تاثیر تحولات و دگرگونی های اجتماعی قرار گرفته که تأثیرات ژرفی را بر این حوزه از علوم نهاده است. چرا که اختراعات، اکتشافات، ارتباطات و... پیدایش روابط جدید و یا گسترش روابط میان انسان ها مستلزم وضع قواعد جدید و یا تغییر آهنگ قواعد موجود را شده است، تا نظم اجتماعی ساختار جامعه بری بر این اساس همچنان حفظ گردد.

بر این اساس وسیع ترین جریانی را گویند که در طی آن مقامات ذیصلاح هر کشور در مواجهه با مشکلات و نیازها و ضروریات اجتماعی دست به انتخاب و گزینش روش و راه حل های ویژه میرسد. لذا قانون گذاری در زمره تصمیم گیری ها کلان هر کشور جایگاه ویژه ای دارد و از این منظر که درباره مسائل اجتماعی و به طور خاص مصالح عمومی و کشوری میباشد جنبه سیاسی به خود می گیرد.

بر اساس قانون اساسی و قوانین عادی بیشتر نظام های سیاسی مردم سالار در دنیا، رئیس جمهور به عنوان رئیس کشور از صلاحیت های مختلفی برخوردار است که یکی از مهم ترین آنها ایفای نقش این مقام در شکل گیری قوانین مناسب برای اداره کشور است. در این راستا، در نظام های سیاسی نیمه ریاستی-نیمه پارلمانی که قوه مجریه از طریق تقدیم لایحه به پارلمان، در فرایند قانون گذاری مشارکت میکند، نقش رئیس جمهور به عنوان رئیس رکن اجرایی کشور، بسیار حائز اهمیت است. در جمهوری اسلام ایران نیز به سبب ساختار نیمه ریاستی-نیمه پارلمانی و از آنجا که رئیس جمهور ریاست قوه مجریه را به استثنای اموری که مستقیماً بر عهده رهبری است، بر عهده دارد (۱۱۳) و از دیگر سو ریاست هیأت وزیران را بر عهده دارد (۱۱۴)؛ لذا در فرایند قانون گذاری و تقدیم لایحه به عنوان یکی از کارویژه های قوه مجریه و به طور خاص هیأت وزیران، نقش فعالی را ایفا می نماید. مسلماً این اختیار و صلاحیت رئیس جمهور شباهت های بسیاری با سایر کشورها دارد که مطالعه آنها به صورت تطبیقی زوایای پید و پنهان فلسفه نقش رئیس جمهور در این خصوص آشکارتر میگردد. از این رو بررسی تطبیقی سبب میشود که نقش رئیس جمهور در شکل گیری قوانین در کشورهای چون ایران، امریکا، فرانسه و مصر در

۱۰ □ بررسی تطبیقی نقش رئیس جمهور در شکل گیری قوانین

معرض تطبیق و مقایسه قرار گیرد و مسائل و مشکلات را از نگاه تطبیق تجزیه و تحلیل کند و به حقوقدانان دید گسترده ای برای حل موضوع اعطا میکند.

با توجه به آنچه گفته شد؛ در این نوشتار حاضر سعی بر آن است که نقش رئیس جمهور در شکل گیری قوانین با کشورهای همانند امریکا، فرانسه و مصر به صورت تطبیقی واکاوی شده و وجوه اشتراک و افتراق مساله یاد شده با کشورهای مذکور مورد بررسی قرار گیرد.

از اساتید محترم، دانشجویان و صاحب نظران بزرگوار نیز تقاضا میشود که پیشنهادات اصلاحی خود را جهت اصلاح و بهبود هر چه بیشتر نوشتار حاضر در چاپ های بعدی و تدوین دیگر آثار در این خصوص، ارائه نمایند. در پایان بر خود لازم میدانم که از راهنمایی اساتید بزرگوار، دکتر ابراهیم موسی زاده، دکتر بیژن عباسی و دکتر فیروز اصلانی در مسیر تالیف و تدوین کتاب، بزرگ عزیزان کمال تشکر و قدر دانی را نمایم. از مدیریت محترم انتشارات مجد دکتر سید باسر، حسینی نیک نیز در چاپ این کتاب کمال تشکر و تقدیر را دارم.

شیوا امیریان

کارشناسی ارشد حقوق عمومی